

در این شماره می‌خوانید:

- اجلاس کمیسیون بیمه کمیته ایرانی ICC برگزار شد
- «بانک تات» به عضویت کمیته ایرانی ICC درآمد
- آموزش مقررات UCP 600 و بازرسی کالا در کمیته ایرانی ICC

معرفی کتاب :

- نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی

- ویژه نامه مقالات اقتصادی ، شماره ۱ ، مرداد ماه ۱۳۹۰

ضمیمه این شماره بولتن هفتگی ویژه نامه مقالات اقتصادی

هفته گذشته، دکتر محمد مهدی بهکیش، در چشمانی با عنوان بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال، با ارائه بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال در بخش خصوصی راضی کننده و جامع تر از آنچه تاکنون در زمینه اشتغال در ایران تولید و اشتغال صورت گرفته است، به بررسی شرایط اشتغال در ایران پرداخته و راهکارهای عملی برای اشتغال آفرینان را پیشنهاد کرده است که همگی استوار بر اصول اقتصادی و حقوقی است. این بسته پیشنهادی، مجموعه‌ای از راهکارها و پیشنهادات است که می‌تواند به بهبود اشتغال در بخش خصوصی کمک کند. این بسته شامل موارد زیر است:

- بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- اقتصاد بسته پیشنهادی بهکیش از سوی اتاق بازرگانی ایران، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰
- راهکارهای اشتغال آفرین، دکتر محمد مهدی بهکیش، انتشارات ۱۴ مرداد، ۱۳۹۰

در ویژه نامه حاضر متن این یادداشت به انضمام نقد و نظر مدیران و کارشناسان این عرصه از جمله دکتر فرهاد فزونی، دکتر یحیی آل اسحاق، مهندس محمد مهدی راسخ، محمد مهدی رییس زاده و مسعود دانشمند و نیز متن گفتگوی رادیویی برنامه نمودار با دکتر بهکیش با موضوع تشریح ابعاد مختلف بسته پیشنهادی افزایش تولید و اشتغال، از نظراتان می‌گذرد. گفتنی است این ویژه نامه، برگرفته از روزنامه دنیای اقتصاد، سایت تجارت نیوز و خبر آن لاین است.

اجلاس کمیسیون بیمه کمیته ایرانی ICC برگزار شد

کمیسیون بیمه کمیته ایرانی ICC به ریاست «دکتر نادر مظلومی»، دبیر کمیسیون بیمه کمیته ایرانی ICC و جمعی از اعضای این کمیسیون تشکیل جلسه داد.

در ابتدای این نشست، «مهرداد خواجه نوری» عضو کمیسیون بیمه کمیته ایرانی ICC، به عنوان بحث پیش از دستور وجود آمار تفکیکی خسارت‌های بدنی و جانی در بیمه‌های شخص ثالث را مورد سوال قرار داد؛ به اعتقاد وی، مدیران مربوط به ویژه در شرکت‌هایی که بیشترین سهم از بازار ثالث را دارند می‌باید چنین اطلاعات تفکیکی شده‌ای را در اختیار داشته باشند، زیرا این مساله از لحاظ هزینه رسیدگی به خسارت‌ها و نیز اعتمادسازی نسبت به صندوق بیمه حائز اهمیت است. در ادامه اظهارات «غلامعلی ثبات» دیگر عضو کمیسیون در مورد سوال طرح شده حاکی از آن بود که در تعدادی از شرکت‌ها امکان استخراج چنین آماری وجود دارد و ضروری است که در سایر شرکت‌ها نیز آمادگی لازم ایجاد شود.

در ادامه دکتر مظلومی، دبیر کمیسیون، گزارش مبسوطی از اقدامات انجام گرفته پس از اعلام افزایش نرخ دیه توسط قوه قضاییه ارائه کرد. وی پی آمدهای چنین افزایشی در دو مرحله، شوک ناشی از معوقات و نیز دوره بعد از آن را تشریح نمود. حسب گزارش ایشان، دو مطالعه توسط پژوهشکده بیمه و نیز شرکت بیمه ملت پیرامون آثار افزایش جهشی مبالغ دیه تهیه شده است. علی رغم اختلاف محاسبه‌ای که در این دو بررسی وجود دارد، پیش بینی می‌شود که صندوق بیمه و به ویژه شرکت‌هایی که سهم بیشتر از این بازار را در اختیار دارند در همان مرحله اول به علت وجود خسارت معوق حداقل با افزایش پرداختی معادل ۷۰۰۰ میلیارد ریال مواجه خواهند شد که بیانگر فشار مالی شدیدی است.

در مورد کلیات لایحه مربوط به حوادث طبیعی که توسط دولت برای تصویب در اختیار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است و نیز اساسنامه شرکت بیمه اتکایی آورده که در شرف تشکیل بوده و می‌باید توسط مجلس شورای اسلامی به تصویب برسد. در این مورد توضیحاتی توسط دبیر کمیسیون ارائه شد.

در ادامه این نشست و پیرو مذاکرات قبلی پیرامون آیین نامه شماره ۴۰ شورای عالی بیمه و اصلاحات مربوط به آن، آخرین تغییرات اصلاحات به عمل آمده در آن ارائه شد. به اطلاع اعضاء رسید که گزارش نهایی آیین نامه ۴۰ آماده ارائه به ریاست بیمه مرکزی برای طرح در شورای عالی است.

دبیر کمیسیون از برگزاری سمینار بیمه و توسعه در هشتم آذرماه سال جاری خبر داد و مقرر شد محورهای سمینار در اجلاس آتی در اختیار اعضاء قرار گیرد.

«محمد جواد محمدیان امامی» عضو کمیسیون، در مورد کتاب در دست چاپ بیمه‌های باربری، توضیح داد و یادآور شد که در مورد شرایط بیمه‌های باربری (کلوزها) سلسله مقالاتی همراه با موارد مرتبط در دست گردآوری با هدف چاپ است.

سپس مقرر شد کارگروهی متشکل از جمعی از اعضای کمیسیون تشکیل شود و در امر تبدیل ترجمه‌ها و مقالات همراه با Caseها به یک کتاب همکاری نمایند.

دبیر کمیسیون اطلاعیه نامه دریافتی از اتاق بازرگانی بین‌المللی ICC در مورد کمیسیون بیمه و خدمات مالی را توزیع نمود و خاطرنشان کرد که پس از معوق شدن فعالیت کمیسیون بیمه و خدمات مالی اتاق بازرگانی بین‌المللی و نیز سکوت طولانی مدت در خصوص آن، نهایتاً نامه دریافتی حاکی از انحلال کمیسیون مزبور در اتاق بازرگانی بین‌المللی پاریس است. هر چند پیشنهاد دریافتی مبتنی بر پیوستن اعضاء به یکی از کمیسیون بانکی و یا گروه سیاست‌های اقتصادی اتاق بازرگانی بین‌المللی است.

وی در ادامه تصریح کرد که این موضوع به صورتی مبسوط در آخرین جلسه هیأت ریسه کمیته ایرانی ICC مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. نظر به تفاوت‌های ساختاری و نیز مأموریت‌های عملیاتی که بین کمیسیون بیمه کمیته ایرانی و کمیسیون متناظر آن در پاریس وجود داشته است، نظر هیأت ریسه ناظر بر حفظ کمیسیون بیمه کمیته ایرانی در قالب فعلی است. بدین سبب کمیسیون کماکان به فعالیت خود ادامه خواهد داد، هرچند اعضاء در صورت تمایل می‌توانند به یکی از دو کمیسیون فوق‌الذکر در اتاق بازرگانی بین‌المللی پاریس نیز ملحق شوند.

«بانک تات» عضو کمیته ایرانی ICC شد

بانک تات، همگام با سیاست‌های کلان اقتصادی و اهداف و برنامه‌های تولیدی در حوزه صنایع بزرگ و کوچک و با هدف توسعه همگرایی بیشتر با نظام بانکداری جهان، برقراری سیستم‌های نوین و بهره‌گیری از تکنولوژی پیشرفته در عرصه بانکداری بین‌المللی به عضویت کمیته ایرانی ICC درآمد. بانک تات، هشتمین بانک خصوصی کشور است و فعالیت اصلی آن انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی به عموم، اعم از ارائه خدمات به مشتریان (Retail Banking) و خدمات عمده بانکی به مؤسسات و شرکت‌های بزرگ و نهادهای مالی (Wholesale Banking) به منظور تسهیل در امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی اعم از داخلی و بین‌المللی با کیفیت قابل رقابت و استفاده از ابزارهای نوین بانکی می‌باشد.

آموزش مقررات UCP 600 و بازرسی کالا در کمیته ایرانی ICC

کمیته ایرانی ICC در شهریور ماه امسال میزبان دو سمینار آموزشی با موضوع مقررات UCP 600 و بازرسی کالا است.

سمینار مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)

این سمینار توسط کمیسیون بانکداری کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) روز سه شنبه ۱۵ شهریور ماه در محل طبقه هشتم اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران برگزار می‌شود. سخنرانان این سمینار خانم فریده تذهیبی، دبیر کمیسیون بانکداری کمیته ایرانی ICC و آقای فریدون شیرازی، عضو کمیسیون بانکداری کمیته ایرانی ICC می‌باشند. فراخوان و برنامه این سمینار در سایت کمیته ایرانی ICC (www.icc-iran.com)، در دسترس علاقه مندان قرار دارد.

✓ اهداف برگزاری

مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی نشریه شماره ۶۰۰ اتاق بازرگانی بین‌المللی، ضوابطی قراردادی است که در صورت درج آن در اعتبار اسنادی برای همه طرف‌های ذیربط الزام آور می‌شود.

هدف از تدوین این مقررات توسط اتاق بازرگانی بین‌المللی ICC ایجاد یک رشته ضوابط قراردادی به منظور هماهنگی و یکنواختی در عملیات اعتبارات اسنادی است. پذیرش جهانی مقررات UCP از جانب دست اندرکاران اعتبارات اسنادی در کشورهایی که از سیستم‌های قضایی و اقتصادی متنوعی برخوردار می‌باشند، نشانه موفقیت در تدوین این مقررات محسوب می‌شود. بنابراین آشنایی کامل با این مقررات برای همه بانک‌ها، واردکنندگان کالا یا خدمات ضروری است. استنباط شخصی از مقررات مجاز نیست و تنها تفسیر مطالب UCP براساس آنچه در مقررات آمده مجاز می‌باشد. لذا لازم است تا طرف‌های ذیربط تفسیر UCP را با توجه به ضوابط ICC آشنا باشند. در این مقررات تعاریف و تفاسیر برخی از اصطلاحات متداول که بسیار رایج و مهم است مورد بحث قرار می‌گیرد. از تعهد و وظایف هر یک از بانک‌ها نظیر بانک گشاینده به بانک تاییدکننده، بانک ابلاغ‌کننده و بانک برگزیده در این مقررات بحث می‌شود. نحوه بررسی اسناد ارایه شده و چگونگی اعلام نظر در مورد اسناد، تعیین شده است و بالاخره در مورد اصطلاحات و ضوابط کلی که در اعتبارات اسنادی کاربرد دارد یا مورد استفاده قرار می‌گیرد و نسبت به مجاز یا ممنوع بودن استفاده از آنها براساس UCP تعیین تکلیف شده است.

مقررات UCP یکی از حیاتی‌ترین اجزاء تجارت بین‌المللی تلقی می‌شود. بانکداران، بازرگانان، حقوق دانان، دست اندرکاران حمل و نقل، دانشگاهیان و کلیه کسانی که با اعتبارات اسنادی سر و کار دارند روزانه به مقررات جدید اعتبارات اسنادی (UCP600) مراجعه می‌کنند.

سمینار بازرسی کالا، یک ضرورت یا پدیده‌ای مزاحم در تجارت خارجی کشور

این سمینار توسط کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) روز سه شنبه ۲۹ شهریور ماه در محل طبقه هشتم اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران برگزار می‌شود. سخنرانان این سمینار آقای محمد صالح ذوقی، مدیر ارشد خدمات مشورتی کمیته ایرانی ICC و آقای ملک رضا ملک پور، عضو کمیسیون حمل و نقل کمیته ایرانی ICC می‌باشند. فراخوان و برنامه این سمینار در سایت کمیته ایرانی ICC (www.icc-iran.com)، در دسترس علاقه مندان قرار دارد.

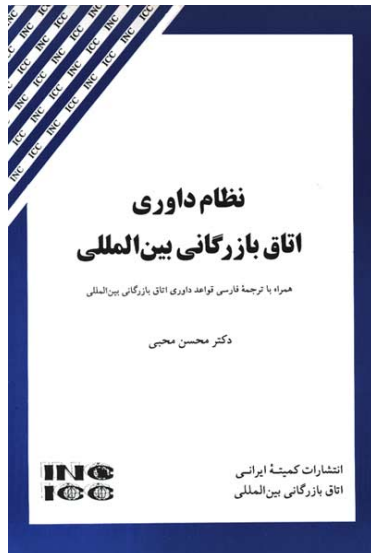
یکی از نگرانی‌های دائمی بازرگانان در معاملات بین‌المللی به ویژه هنگام خرید کالای وارداتی، عدم اطمینان به طرف مقابل و تردید در اجرای کامل تعهدات تقبل شده از طرف وی می‌باشد. در جهت کاهش این نگرانی‌ها، بازرسی کالا (در صورت استفاده درست) می‌تواند مورد توجه قرار گیرد و با استفاده از این مکانیزم، تعهدات و مسئولیت‌های فروشنده قبل از حمل کالا و دریافت پول مورد بررسی و نظارت دقیق قرار گیرد به نحوی که با اعمال نظارت و کنترل کمی و کیفی کالای خریداری شده توسط بازرس مستقل، ضمن کاهش اختلافات فی‌مابین خریدار و فروشنده، نگرانی خریدار تا حد امکان بر طرف گردد. به عبارت دقیق‌تر برای پیش‌گیری از بروز اشتباهات و قصور عوامل اجرایی درگیر در سازمان فروشنده و یا جلوگیری از امکان بروز تقلب و سو استفاده احتمالی فروشنده و به منظور رفع مشکلات سعی شده است که با استفاده از مکانیزم‌های خاص امکان ایجاد اختلاف بین خریدار و فروشنده به حداقل ممکن کاهش یابد. به اعتقاد کارشناسان، در صورت استفاده درست از مکانیزم بازرسی کالا در مبدا یا بازرسی قبل از حمل (Pre-Shipment Inspection-PSI) می‌توان از این عملیات به عنوان یکی از ابزارهای مهم در جهت کاهش و یا رفع اختلاف بین طرفین قرارداد نام برد. با انجام خدمات بازرسی قبل از حمل خریدار می‌تواند با پیش‌بینی‌های لازم و انتخاب یک شرکت بازرسی‌کننده امین و معتمد، شرایطی را فراهم آورد که اولاً مشکلی ایجاد نگردد، ثانیاً در صورت بروز مشکل، مدارک و شواهد کافی دال بر چگونگی شرایط کالا قبل از حمل در اختیار داشته باشد. به اعتقاد بسیاری از کارشناسان تجارت بین‌المللی، امروزه شرکت‌های بازرسی کالا یکی از حلقه‌های مهم تجارت جهانی می‌باشند که از وجود آنها برای کنترل کمیت، کیفیت و بسته بندی کالا و جلوگیری از ورود و صدور کالای نامرغوب استفاده می‌گردد.

بازرسی کالا در متون Incoterms و اسناد سازمان تجارت جهانی WTO

باستناد بند ۲ شرایط عمومی استاندارد بازرسی‌های بین‌المللی مصوب فدراسیون بین‌المللی موسسات بازرسی کالا (IFIA) بازرسی چنین تعریف شده است: بازرسی عبارت از انجام بازرسی، بازمینی، بررسی، آزمایش، نمونه برداری، اندازه‌گیری و عملیات مشابه و صدور گزارش‌ها و گواهینامه‌های مربوط به این عملیات و همچنین ارائه خدمات مشاوره‌ای در رابطه با این موضوعات می‌باشد.

بازرسی قبل از حمل (PSI) در اسناد سازمان تجارت جهانی (WTO) نیز به شرح زیر تعریف شده است: فعالیت‌های بازرسی قبل از حمل شامل تمامی اقداماتی است که به بررسی کمیت، کیفیت، قیمت، نرخ ارز و شرایط مالی و یا طبقه‌بندی گمرکی کالایی که به قلمرو کشور استفاده‌کننده صادر می‌شود مربوط می‌باشد. نگرانی دیگر اما، از آن بانک تجاری گشاینده اعتبار اسنادی وارداتی یا بانکی است که با تامین منابع ریالی یا ارزی به استقبال خطرات و ریسک‌های ناشی از یک قرارداد بین‌المللی می‌رود و نهایتاً بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان سازمانی که صیانت از منابع ارزی کشور دغدغه مدیران آن است، نگرانی صحت و سقم معامله و ورود کالا معادل ارزش ارز پرداخت شده است؛ البته همین نگرانی را گمرک ورودی کشور نیز به نوع دیگری دارد. مجموعه نگرانی‌های فوق و مشکلات بازرسی‌های کالاهای وارداتی و نداشتن تعریف مشترک از مقوله کیفیت، موضوع بحث یکی از جلسات کمیسیون بانکداری کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی با حضور آقای محمد صالح ذوقی دبیر افتخاری کمیسیون (دبیر کمیسیون بانکداری از بدو تاسیس یعنی ۱۳۶۴ تا ۱۳۸۴) بود که با جمع‌بندی پیشنهادهای ارائه شده به این نتیجه رسیدیم که مجموعه نگرانی‌های فوق می‌تواند با برگزاری همایشی در ارتباط با موضوع بازرسی کالا و نقش شرکت‌های بازرسی‌کننده و دستیابی به تعریفی مشترک و یکسان از وظایف و مسئولیت‌های طرفین درگیر در یک معامله اعم از خریدار، فروشنده، متصدی حمل، بیمه‌گر، بانک و بازرس در جریان اجرای یک قرارداد خرید یا فروش بین‌المللی به چالش کشیده شود. اگر دغدغه شما هم موضوع بازرسی کالا در واردات یا صادرات غیرنفتی کشور است پیشنهاد می‌کنیم در همایش مذکور شرکت کنید.

"نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی"

تألیف و ترجمه: دکتر محسن محبی
ناشر: کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی

نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) مهم‌ترین نظام داوری تجاری بین‌المللی در دوران معاصر است و همواره در عرصه داوری بین‌المللی پیشتاز و اثرگذار بوده و نقش مهمی در ترویج و توسعه اسلوب داوری در حل و فصل اختلافات تجاری بین‌المللی داشته است. اقدام اتاق بازرگانی در تهیه قواعد داوری و نیز تأسیس یک دیوان داوری بین‌المللی که سال ۱۹۲۳ انجام شد، یک ابتکار منحصر به فرد در سطح بین‌المللی است. هدف اصلی اتاق بازرگانی بین‌المللی، تسهیل مراودات بین‌المللی است و یکی از بزرگترین و اساسی‌ترین اقدامات ICC در این زمینه، تأسیس نظام داوری آن است.

مهم‌ترین امتیاز نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی در این است که در عین حال که دبیرخانه دیوان داوری آن بر جریان داوری‌ها نظارت می‌کند، آزادی اراده طرفین را در انتخاب داوران مورد اعتماد خود، تعیین محل داوری و حتی زبان مورد استفاده در داوری محدود نمی‌کند. مقررات داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی، متناسب با تجارب به دست آمده از یک سو و نیازهای بین‌المللی از سوی دیگر، چندین بار مورد بازبینی و اصلاح قرار گرفته است که آخرین بار در سال ۱۹۹۸ بوده است و کمیسیون حقوقی کمیته ایرانی نیز به نوبه خود درباره پاره‌ای مواد قواعد داوری جدید نظرات و پیشنهادات خود را ارائه نمود. رئیس کلی مطالب این کتاب مشتمل بر معرفی سابقه و ساختار اتاق بازرگانی بین‌المللی، نظام داوری و امتیازات آن، ویژگی‌های کارکردی و حقوقی نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی، جریان داوری و تشریفات آن می‌باشد و مراحل مختلف جریان داوری و به ویژه نحوه نظارت سازمان داوری ICC مورد بررسی قرار گرفته است. امید است انتشار این کتاب در بالا بردن سطح دانش بازرگانان و تجار ایرانی در زمینه امکانات حقوقی موجود در عرصه تجارت بین‌المللی و به ویژه نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی و نحوه استفاده از آن موثر واقع شود.

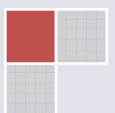

بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال

هفته گذشته، دکتر محمدمهدی بهکیش، در تحلیلی با عنوان «بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال» با اشاره به اینکه خصوصی سازی بدون ایجاد «بستر رقابتی» موجب افزایش بهره‌وری نمی‌شود و بخش خصوصی واقعی «فضای رقابتی» را بر «اقتصاد متمرکز» ترجیح می‌دهد، تاکید کرد که برای افزایش تولید و اشتغال، ضروری است همراه با خصوصی سازی فضای رقابتی ایجاد شود. این اقتصاددان در این یادداشت برای ایجاد تعادل پیشنهاد کرده است که فضای کسب و کاری برای بنگاه‌ها به وجود آید که هزینه‌های غیرمستقیم تحمیلی بر آنان کاهش یابد و به گفته وی این امر جز از طریق فراهم آوردن شرایط مناسب برای رشد بهره‌وری - یعنی ایجاد فضای رقابتی سالم - امکان پذیر نیست. دکتر بهکیش در این یادداشت ضمن ارائه پیشنهادهایی اظهار امیدواری کرده که طرح مجموعه سیاست‌های پیشنهادی وسیله‌ای برای شروع بحث و گفت‌وگو در محافل مختلف کارشناسی، اجرایی و تقنینی کشور شود و در نهایت به یک بسته پیشنهادی جدی تبدیل شود که برنامه‌نویسان آن را به برنامه تبدیل کنند تا شاید ما را از تله تمرکز اقتصادی درآورد و به فضای اقتصادی رقابتی رهنمون شود. وی در این یادداشت هفت عامل مهم اقتصادی از جمله قیمت‌ها، نرخ بهره، نرخ ارز و... را به عنوان عواملی که در تغییرات ساختاری به منظور ایجاد اقتصاد رقابتی باید مورد توجه قرار بگیرد، مورد بررسی قرار داده است. در ویژه نامه حاضر متن این یادداشت به انضمام نقد و نظر مدیران و کارشناسان این عرصه از جمله دکتر فرهاد فزونی، دکتر یحیی آل اسحاق، مهندس محمد مهدی راسخ، محمد مهدی رییس زاده و مسعود دانشمند و نیز متن گفتگوی رادیویی برنامه نمودار با دکتر بهکیش با موضوع تشریح ابعاد مختلف بسته پیشنهادی افزایش تولید و اشتغال، از نظراتان می‌گذرد.

عناوین مقالات:

- بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال، دکتر محمد مهدی بهکیش، (دنیای اقتصاد، ۱۶ مرداد ۹۰)
- نقد بسته پیشنهادی بهکیش از سوی فزونی؛ (تجارت نیوز، ۱۶ مرداد ۹۰)
- ارزیابی رییس اتاق تهران از بسته «افزایش تولید و اشتغال» - بازار رقابتی، راهکار گریزناپذیر (دنیای اقتصاد، ۱۸ مرداد ۹۰)
- الزامات و پیش شرط های تحول فضای کسب و کار، مهندس محمد مهدی راسخ و محمدمهدی رییس زاده (دنیای اقتصاد، ۲۰ مرداد ۹۰)
- چند نکته در باب بسته پیشنهادی اقتصاددان برجسته ایرانی، مسعود دانشمند، (خبر آن لاین، ۲۸ مرداد ۹۰)
- متن گفتگوی رادیویی با دکتر بهکیش: تشریح ابعاد مختلف بسته پیشنهادی «افزایش تولید و اشتغال» (دنیای اقتصاد، ۲۹ مرداد ۹۰)

توسط یک اقتصاددان برجسته ایرانی ارائه شد بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال

روزنامه دنیای اقتصاد (۱۶ مردادماه ۱۳۹۰)

دکتر محمد مهدی بهکیش، اقتصاددان ایرانی

با تحلیل وضع اقتصاد ایران پس از هدفمندی یارانه‌ها از

سوی دکتر بهکیش ارائه شد

بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال

دنیای اقتصاد - دکتر محمد مهدی بهکیش، اقتصاددان برجسته ایرانی در تحلیلی با عنوان «بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال» با اشاره به اینکه خصوصی‌سازی بدون ایجاد «بستر رقابتی» موجب افزایش بهره‌وری نمی‌شود و بخش خصوصی واقعی «فضای رقابتی» را بر «اقتصاد متمرکز» ترجیح می‌دهد، تاکید کرد که برای افزایش تولید و اشتغال، ضروری است همراه با خصوصی‌سازی فضای رقابتی ایجاد شود.

این اقتصاددان در این یادداشت برای ایجاد تعادل پیشنهاد کرده است که فضای کسب‌وکاری برای بنگاه‌ها به وجود آید که هزینه‌های غیرمستقیم تحمیلی بر آنان کاهش یابد و به گفته وی این امر جز از طریق فراهم آوردن شرایط مناسب برای رشد بهره‌وری - یعنی ایجاد فضای رقابتی سالم - امکان‌پذیر نیست.

دکتر بهکیش در این یادداشت ضمن ارائه پیشنهادهایی اظهار امیدواری کرده که طرح مجموعه سیاست‌های پیشنهادی وسیله‌ای برای شروع بحث و گفت‌وگو در محافل مختلف کارشناسی، اجرایی و تقنینی کشور شود و در نهایت به یک بسته پیشنهادی جدی تبدیل شود که برنامه‌نویسان آن را به برنامه تبدیل کنند تا شاید ما را از تله تمرکز اقتصادی درآورد و به فضای اقتصادی رقابتی رهنمون شود.

وی در این یادداشت هفت عامل مهم اقتصادی از جمله قیمت‌ها، نرخ بهره، نرخ ارز و... را به عنوان عواملی که در تغییرات ساختاری به منظور ایجاد اقتصاد رقابتی باید مورد توجه قرار بگیرد، مورد بررسی قرار داده است. در زیر متن کامل این یادداشت از نظرتان می‌گذرد.

روز دوشنبه دهم مرداد ماه سال جاری جلسه‌ای در اتاق بازرگانی ایران برگزار شد که در آن تعداد قابل توجهی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و همچنین روسای کمیسیون‌های اقتصادی مجلس حضور داشتند. در این جلسه تعدادی از نمایندگان تشکل‌های اقتصادی مشکلات ناشی از هدفمند کردن یارانه‌ها را مطرح کردند و سپس روسای کمیسیون‌های مجلس نظرات خود را بیان داشتند که بخشی از آنان در مطبوعات روزهای بعد انعکاس یافت. مجموع مذاکرات و اظهار نظرهای حاکمی از آن بود که هدف اصلی از حذف یارانه انرژی که همانا رفع اختلال از قیمت‌ها برای رقابتی کردن بازارها و افزایش بهره‌وری است، گم شده یا از ابتدا مورد توجه نبوده است و در نتیجه هیچ برنامه‌ای برای بهره‌گیری از این جراحی بزرگ به خصوص در اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و خصوصی‌سازی اقتصاد وجود ندارد و بنابراین سردرگمی در سیاست‌ها در لابه‌لای

اظهارنظرها موج می‌زد و تنها یکی از روسای کمیسیون‌های اقتصادی مجلس به روشنی هدف از کاهش یارانه انرژی را تشریح کرد. ولی او هم معتقد بود که تا برنامه‌ای برای رقابتی کردن اقتصاد نداشته باشیم، امکان رشد و توسعه اقتصادی کشور در حد پتانسیل‌ها نخواهد بود.

جالب توجه آنکه هر روز ده‌ها جلسه در کشور در سطوح مختلف در دولت و مجلس و اتاق‌های بازرگانی برای بررسی و رفع مشکلات اقتصادی کشور برگزار می‌شود، ولی به دلیل انبوه مشکلات روزمره، بحثی جدی برای رقابتی کردن اقتصاد که مهم‌ترین راه برای افزایش بهره‌وری و همچنین رفع مشکلات و تجهیز منابع برای رشد و توسعه اقتصادی است، صورت نمی‌گیرد. لازم به یادآوری است که خصوصی‌سازی بدون ایجاد بستر رقابتی موجب افزایش بهره‌وری نمی‌شود و بخش خصوصی واقعی فضای رقابتی را بر اقتصاد متمرکز ترجیح می‌دهد. همانگونه که اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) در پاریس پس از بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸ در مقابل گرایش‌های حمایت‌گرایانه دولت‌ها (به خصوص در آمریکا و اروپا) ایستادگی کرد و موفق شد اقتصاد جهانی را از فرو افتادن به دوران حمایت‌گرایی نجات دهد. بنابراین برای افزایش تولید و اشتغال، ضروری است همراه با خصوصی‌سازی فضای رقابتی ایجاد شود. نکته مهم دیگر آنکه با حذف یارانه انرژی، ساختار هزینه‌ای بنگاه‌ها تغییر اساسی کرده است زیرا طی سالیان طولانی بنگاه‌ها برخی هزینه‌های غیرمستقیم تحمیلی بر آنان از بابت فضای نامناسب کسب و کار و قوانین نامناسب چون قانون کار را با کمتر پرداخت کردن هزینه انرژی جبران کرده‌اند و در نتیجه به دلیل تعادل تاریخی به وجود آمده توانسته‌اند به فعالیت ادامه دهند و تا حدی در برابر کالاهای ارزان‌تر کشورهای رقیب مقاومت کنند. حال برای ایجاد تعادل مجدد لازم است فضای کسب و کاری برای بنگاه‌ها به وجود آید که هزینه‌های غیرمستقیم تحمیلی بر آنان کاهش یابد و این امر جز از طریق فراهم آوردن شرایط مناسب برای رشد بهره‌وری - یعنی ایجاد فضای رقابتی سالم - امکان‌پذیر نیست زیرا پرداخت مستقیم به آنان برای جبران هزینه‌های مذکور عملی نیست، همان‌گونه که در سال ۱۳۸۹ تجربه کردیم.

کارشناسان اقتصادی کشور در این زمینه مقالات متعدد نوشته‌اند و مصاحبه‌های بی‌شمار با رسانه‌های عمومی داشته‌اند که انعکاسی گسترده نیز در برنامه‌های توسعه کشور به خصوص در برنامه‌های پنج ساله سوم و چهارم توسعه داشته است. ولی هنوز برنامه‌ای برای گذر از یک اقتصاد متمرکز به اقتصادی رقابتی در کشور وجود ندارد و احکامی که در این زمینه در برنامه‌های پنج ساله توسعه یا قوانین مختلف به وجود آمده مورد توجه کافی مجریان قرار نگرفته است.

صرف‌نظر از اینکه چرا و چگونه این چنین عمل کرده‌ایم، در این یادداشت چند پیشنهاد برای خارج شدن از این بن‌بست را مطرح می‌کنم که طبیعتاً دقت‌های کارشناسی یک برنامه مدرن را ندارند، و اراقامی که مطرح می‌شوند پشتوانه محاسباتی دقیق را ندارند، ولی می‌توانند جهت‌گیری‌های مورد نظر نویسنده را مطرح کنند. امید است که طرح مجموعه سیاست‌های پیشنهادی وسیله‌ای برای شروع بحث و گفت‌وگو در محافل مختلف کارشناسی، اجرایی و تقنینی کشور شود و در نهایت به یک بسته پیشنهادی جدی تبدیل شود که برنامه‌نویسان آن را به برنامه تبدیل کنند تا شاید ما را از تله تمرکز اقتصادی به درآورد و به فضای اقتصادی رقابتی رهنمون شود. اگر بخواهیم اقتصادی رقابتی داشته باشیم، طبیعی است که تغییرات زیادی باید در ساختار اقتصادی کشور صورت پذیرد و عوامل متعددی مورد توجه قرار گیرند. این عوامل حتی به حیطه اقتصاد محدود نمی‌مانند و ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اجرایی را نیز در بر می‌گیرند. ولی برای شروع بحث مناسب است چند عامل مهم اقتصادی قابل تنظیم را انتخاب کنیم تا جهت‌گیری‌ها شکل گیرند و از آن پس سایر عوامل بر آن اساس تعدیل گردند. در این یادداشت به هفت عامل اشاره می‌کنم و درباره هر یک از آنان توضیح بسیار مختصری که در حوصله

این یادداشت باشد ارائه می‌دهم و سعی دارم روشن کنم که هر کدام از این عوامل در چه جهتی باید حرکت کنند تا کارکردهای اقتصاد کشورمان به سوی یک اقتصاد رقابتی نزدیک‌تر شود. به علاوه سیاست‌های پیشنهادی به ترتیبی مطرح شده‌اند که در حد امکان هماهنگی لازم بین آنان از جهت ایجاد تعادل عمومی در اقتصاد در طی زمان حفظ شود.

اول - قیمت‌ها

قیمت کالاها و خدمات در کشور، به خصوص کالاهایی که از یارانه انرژی استفاده می‌کرده‌اند، عموماً از طرف دولت تعیین شده‌اند. ولی در یک اقتصاد رقابتی، عرضه و تقاضا تعیین‌کننده قیمت‌ها است. در سال‌های دهه ۱۳۷۰ و اوایل دهه ۱۳۸۰ قیمت‌گذاری دولتی در کشور کمی کاهش یافت، ولی از زمان حذف (یا کاهش) یارانه انرژی قیمت‌گذاری به شدت پابرجا شد و گستره آن اکثر کالاها و خدمات را دربرگرفت. با توجه به این امر و برای حرکت به سوی رقابتی کردن قیمت‌ها در شرایط حاضر کشور پیشنهاد می‌شود:

۱- به بنگاه‌های تولیدی اجازه داده شود که به میزان افزایش هزینه مستقیم انرژی در فرآیند تولید، قیمت کالای تولیدی خود را افزایش دهند، (هزینه‌های غیر مستقیم به عنوان عاملی برای ایجاد انگیزه در سرمایه‌گذاری برای ارتقای تکنولوژی و در نتیجه کاهش هزینه بهتر است باقی بمانند).

۲- برای جلوگیری از افزایش قیمت‌ها به بنگاه‌های تولیدی کمک شود تا در کاهش هزینه انرژی سرمایه‌گذاری کنند و برای این کار پیشنهاد می‌شود به طرح‌هایی که توجیه پذیر می‌باشند وام سریع و اولویت دار اعطا گردد.

۳- برای حرکت در جهت آزادسازی کامل قیمت‌ها، پیشنهاد می‌شود در مرحله اول قیمت تولیداتی که هزینه انرژی آنان به مقدار قابل توجه افزایش نیافته، همزمان با آزادسازی نرخ سود بانکی (بند دوم) و هماهنگ با تعیین قیمت ارز (به ترتیبی که در بند سوم پیشنهاد خواهد شد)، آزاد شود.

۴- قیمت سایر کالاها پس از سرمایه‌گذاری کافی در کاهش هزینه انرژی و ارتقای تکنولوژی به ترتیبی که بهبود تکنولوژی، افزایش قیمت حامل‌های انرژی را در حد قابل قبول جبران کرده باشد، آزادسازی شوند (این امر حداکثر طی ۳ سال می‌تواند صورت پذیرد).

دوم - نرخ بهره (یا سود)

پیشنهاد می‌شود که به منظور جذب منابع برای تخصیص به سرمایه‌گذاری در ارتقای تکنولوژی تولید با مصرف کم انرژی و همچنین ایجاد اشتغال و گسترش تولیدات صادرات گرا و البته جلوگیری از مشکلاتی چون وام‌های معوق، نرخ بهره آزادسازی شود. این امر می‌تواند در مرحله اول در بانک‌های خصوصی به کار گرفته شود و به تدریج تمام نظام بانکی کشور را در بر گیرد.

پیش‌بینی می‌شود که در صورت آزادسازی نرخ بهره و کنترل نرخ تورم به ترتیب پیشنهادی در بند پنجم، افزایش قابل توجهی در نرخ بهره نخواهیم داشت و پس از برقراری تعادل در بازارها به تدریج رو به کاهش گذارد.

سوم - نرخ ارز

از آنجایی که عرضه ارز در کشور ما تقریباً در انحصار دولت است، نمی‌توان نرخ ارز را بر اساس عرضه و تقاضا تعیین کرد. بنابراین با توجه به این که با حذف یارانه‌ها قیمت کالا و خدمات به سوی قیمت‌های تعادلی در حرکت است و تا به حال

مبنای دقیقی برای تعیین نرخ ارز نداشته‌ایم، پیشنهاد می‌شود نرخ ارز براساس متوسط قیمت سبدهای کالاها (غیر از نفت) تولید شده در داخل هر کشور در سه کشور - مثلاً - ترکیه، عراق و پاکستان به دلار نسبت به قیمت همان سبد از کالا و خدمات در ایران به ریال محاسبه گردد.

این نرخ ما را در شرایط تقریباً مساوی رقابت‌پذیر با کشورهای همسایه قرار می‌دهد. (زیرا متوسط نرخ واقعی ارز با این کشورها تقریباً برابر یک خواهد بود) حرکت از نرخ جاری بازار به طرف نرخ به دست آمده نیاز به برنامه‌ریزی هماهنگ با سایر متغیرهای کلان براساس اهداف توسعه مملکت دارد. به علاوه در روش اداره نرخ ارز در سیستم پیشنهادی بهتر است نظام انعطاف‌پذیرتری برای نرخ ارز در نظر گرفته شود، زیرا تجربه نشان داده است که در دهه ۱۹۹۰ بسیاری از کشورها، در حالی که نرخ انعطاف‌پذیر ارز را دنبال می‌کردند، توانستند تورم را شکست دهند. محاسبه نرخ ارز می‌تواند در فواصل زمانی معین تجدید گردد و نرخ اسمی همراه با تغییر قیمت‌ها به دلیل افزایش بهره‌وری تعدیل گردد (که احتمالاً تعدیل به طرف پایین خواهد بود). انتخاب کشورها و نوع کالا و خدمات درون سبد مذکور با هدف حفظ رقابت‌پذیری کشور مشخص خواهد شد.

چهارم - تعرفه‌ها

رقابتی کردن قیمت‌ها بدون توجه به تعرفه‌ها امکان‌پذیر نیست. نمی‌توان در یک اقتصاد رقابتی از یک طرف تعرفه ۹۰ درصد برای یک دسته کالا و از طرف دیگر تعرفه صفر برای دسته دیگر از کالاها داشت. بنابراین برای کاهش تدریجی تعرفه‌ها و ایجاد تعادل در بین آنان و همچنین ایجاد آمادگی برای گسترش مبادلات بین‌المللی پیشنهاد می‌شود، سالانه ۲۰ درصد از نرخ تعرفه‌ها حداقل برای سه سال کسر گردد.

پنجم - تورم

کنترل نرخ تورم در گرو کنترل رشد نقدینگی است. توجه داریم که افزایش قیمت‌ها به دلیل حذف یارانه‌ها برای یک بار صورت می‌پذیرد و در صورت سیاست‌گذاری مناسب به روندی افزایشی که آن را تحت عنوان تورم می‌شناسیم تبدیل نمی‌گردد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که نرخ رشد نقدینگی به زیر ۱۰ درصد کاهش یابد. این امر می‌تواند حداکثر طی سه سال صورت پذیرد. توجه داریم که کمبود نقدینگی دولت و بخش خصوصی در صورت هدایت مناسب اقتصاد می‌تواند به ترتیب از طریق افزایش مالیات‌ها و جذب منابع از جمله منابع ایرانیان خارج از کشور (به ترتیبی که در بند هفتم مطرح خواهد شد) تامین گردد.

ششم - تصحیح قوانین

بستر کلیه فعالیت‌های اقتصادی را از جمله قوانین و مقررات شکل می‌دهد که اگر در شکلی پشتیبانی‌کننده از یک اقتصاد رقابتی نباشند، هر تلاشی در این راستا بی‌فایده خواهد ماند. در نتیجه پیشنهاد می‌شود که کلیه قوانین مربوط به خصوص قانون کار مورد بازنگری فوری قرار گیرند و قانون فضای کسب و کار به سرعت بررسی و تصویب شود. ایجاد فضای مناسب سیاسی، بین‌المللی و ... برای یک اقتصاد رقابتی اهمیت جدی دارند که بحث آن در این یادداشت کوتاه نمی‌گنجد، ولی لازم است به این نکته نیز اشاره شود که نمی‌توان همه تغییرات و سیاست‌گذاری‌ها را متوقف و منوط به ایجاد فضای مناسب بین‌المللی یا سیاسی کرد. همیشه رابطه بین عوامل فوق یکسویه و یک طرفه نمی‌باشد و بنابراین تصحیح روندهای اقتصادی در داخل کشور می‌تواند بر عوامل بیرونی اقتصاد تاثیرگذار باشد.

هفتم - سرمایه‌گذاری

تغییر عوامل فوق برای آن است که سرمایه‌گذاری افزایش یابد و بهره‌وری بهتر شود تا اشتغال بالا رود و رشد و توسعه اقتصادی متناسب را به همراه آورد. برای تحقق این امر پیشنهاد می‌شود از ایرانیان خارج از کشور دعوت شود که منابع خود را برای سرمایه‌گذاری مستقیم یا سپرده‌گذاری در بانک‌ها به کشور وارد نمایند و در مقابل دولت حداقل برای سه سال تعهد نمایند که اصل سرمایه یا سود حاصله را با همان نرخ ارز روز ورود سرمایه محاسبه و اجازه خروج دهد. این روش همانند فروش اوراق قرضه ارزی است، ولی منافع بیشتری برای اقتصاد در بردارد، به خصوص اگر با کسب تدریجی اعتماد سرمایه‌گذاران، منابع در جهت سرمایه‌گذاری مشترک هدایت گردند که منافع بسیار دیگری نیز به همراه می‌آورد.

طبیعی است که تدوین یک برنامه برای رشد بالاتر تولید و اشتغال از مسیر رقابتی کردن اقتصاد، نیاز به سازمان برنامه‌ای دارد که مدتی است جایش خالی است و قطعاً کار یک یا چند نفر کارشناس نمی‌تواند باشد. ولی پیشنهادهای فوق می‌توانند باب گفت‌وگو در این زمینه را باز کنند و احتمالاً یک جریان فکری در این مسیر به وجود آورند. اگر کارشناسان محترم کمک کنند و پیشنهادات مطرح شده یا جایگزین آنان را مورد نقد و بررسی قرار دهند، می‌توان امید داشت که راهی برای خروج از شرایط بن‌بست گونه در اقتصاد کشور گشوده شود.

سایت تجارت نیوز

تاریخ انتشار: ۱۶ مرداد ۱۳۹۰

نقد بسته پیشنهادی بهکیش از سوی فزونی اقتصاددان باید حرف عملی بزند

بسته پیشنهادی که محمدمهدی بهکیش برای برون رفت تولید و اشتغال از فضای سنگین هدفمندی یارانه ها به تازگی ارائه داده است مورد نقد یکی از همکاران وی در اتاق بازرگانی قرار گرفت.

فرهاد فزونی در یادداشت کوتاهی که روی بخش نظرات سایت تجارت نیوز ارسال کرده، به نقد بسته پیشنهادی محمدمهدی بهکیش پرداخته و از اینکه این اقتصاددان کشور راهکارهای برون رفت بخش تولید و اشتغال از شرایط حساس پس از هدفمندی یارانه ها را از مسیر تئوری های اقتصادی بیان کرده، گلایه می کند.

فزونی در یادداشت خود خطاب به هم قطارش در بخش خصوصی با بیان اینکه "دکتر باز رفتید دنبال تئوری های اقتصادی"، آورده است: "آن زمان که مالکیت، مدیریت و حاکمیت در یک اقتصاد رقابتی مبتنی بر قوانین بازار در دست بخش خصوصی راستین قرار گرفت مسلماً پیشنهادهای شما کارساز خواهد بود."

او که خود به مانند محمدمهدی بهکیش اقتصاد خوانده است، در این یادداشت تصریح می کند که "این ها را که در هر دانشکده اقتصادی درس می دهند. مگر دکتر نهانوندیان نگفت اقتصاددانان باید حرف های عملی بزنند. واقعا فکر می کنید که افرادی که برای اقتصاد کشور نقشه می کشند این نکات را نمی دانند؟ زهی خیال باطل."

فزونی با ذکر این نکته که "مگر سایه سیاست از سر اقتصاد کشور برداشته شده است که به فرمایشات شما گوش کنند؟"، ادامه می دهد: "آن ها هم تئوری های اقتصاد را خوب بلدند و هم آمار و اطلاعات دقیق از وضعیت کشور دارند که من و شما این دو تای آخری را نداریم و فقط به حدت و گمان و یا آنچه که در مطبوعات نوشته می شود بسنده می کنیم. بسیار طبیعی است که شما که این راهکارها را ارائه داده اید و آنان که رویه هائی را در کشور به اجرا می گذارند هر دو به دنبال دستیابی به اهدافی خاص هستید. آیا هیچوقت توانسته اید این اهداف را معین و با هم مقایسه کنید و ببینید که چقدر با هم شباهت دارند و چه میزان تفاوت؟"

این فعال اقتصادی خطاب به محمدمهدی بهکیش آورده است: "شما در ذهن اهدافی دارید که تصور می کنید صحیح و منطقی و عقلانی است و همگان باید به آنها باور داشته و آنها را بپذیرند. اما این طور نیست. میان ما تا ماه آنان تفاوت از زمین تا آسمان است. تا زمانی که اهداف یکسان نباشد راه و روش ها برای کسب آنها متفاوت خواهند بود."

فزونی ادامه می دهد: "مثالی می زنم؛ من و شما می توانیم یکی به سوی شرق و دیگری به سوی غرب برویم و هر دو اظهار کنیم که به زیارت می رویم. بله یکی به مشهد مقدس و یکی به عتبات عالیات. راه ها یکی است؟ جای تاسف این جاست که اقتصاد و حاکمیت بر اقتصاد کشور در دست آنان است و بنده و شما به قولی ده درصد تولید ناخالص ملی را در دست داریم. بنابراین حاکم اوست."

ارزیابی رییس اتاق تهران از بسته «افزایش تولید و اشتغال» بازار رقابتی؛ راهکار گریزناپذیر

نفیسه آفرین زاد - پس از هدفمندی یارانه‌ها که از آن تحت عناوینی چون «طرح جراحی اقتصاد» یاد شد، اقتضات و شرایطی در اقتصاد کشور پدید آمد که بر اساس آنها، بسته‌های مختلفی از سوی دولت با محورهایی چون افزایش تولید، توسعه صادرات و نیز رشد اشتغال، تدوین شد و روی میز تحلیل اقتصاددانان قرار گرفت.

این تحلیل‌ها نهایتاً به اینجا ختم شد که اگرچه هر یک از این بسته‌ها، محورها و بندهای مختلفی را شامل می‌شوند، اما همگی باید یک هدف شاخص را پیش رو قرار دهند و این هدف همانا ایجاد بستر رقابت برای جایگزینی اقتصاد رقابتی با اقتصاد متمرکز و انحصارگرا است تا از این طریق، هم فضای کسب و کار بهبود یابد و هم بهره‌وری افزایش پیدا کند. امری که بی‌شک دربردارنده همزمان شاخص‌های رشد تولید، افزایش اشتغال و توسعه صادرات است.

دکتر محمد مهدی بهکیش، اقتصاددان برجسته و نایب رییس کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی چند روز پیش پیشنهادهای تحلیلی خود را در قالب بسته جدیدی برای افزایش تولید و اشتغال پیش روی سیاست‌گذاران اقتصادی کشور قرار داد که متن آن در «دنیای اقتصاد» منتشر شد؛ بسته‌ای هفت‌بندی که نخستین بند آن به «افزایش قیمت‌ها بر اساس شرایط بازار رقابتی» مربوط است. به اعتقاد این اقتصاددان، از آنجا که عرضه و تقاضا تعیین‌کننده قیمت‌ها است، باید به بنگاه‌های تولیدی اجازه داده شود که به میزان افزایش هزینه مستقیم حامل‌های انرژی در فرآیند تولید، قیمت کالاهای تولیدی خود را افزایش دهند و البته هزینه‌های غیرمستقیم خود را با ارتقای تکنولوژی و افزایش بهره‌وری جبران کنند. دومین بند این بسته پیشنهادی اما، «آزادسازی نرخ بهره» با اولویت بانک‌های خصوصی و با هدف ارتقای تکنولوژی تولید، ایجاد اشتغال، گسترش تولیدات صادرات‌گرا و جلوگیری از بروز وام‌های معوق را شامل می‌شود. بند سوم نیز، «تعیین نرخ ارز براساس متوسط قیمت خدمات و کالاهای تولیدی در سه کشور همسایه چون ترکیه، عراق و پاکستان به دلیل برابری نسبی متوسط نرخ واقعی ارز کشورمان با این کشورها» بود تا از این طریق، بتوان در شرایط رقابتی برابر با این کشورها قرار گرفت. بند چهارم هم اینکه؛ «با هدف رقابتی کردن قیمت‌ها، نرخ تعرفه‌ها سالانه ۲۰ درصد کاهش یابد.» در این بین، پنجمین و ششمین بند این بسته هم به ترتیب به «کاهش نرخ رشد نقدینگی به کمتر از ۱۰ درصد با هدف کنترل نرخ تورم» و «بازنگری کلیه قوانین مربوط به کار و تصویب قانون فضای کسب و کار با هدف حمایت از اقتصاد رقابتی» مربوط می‌شود. بند آخر نیز این است که «برای افزایش بهره‌وری و نرخ اشتغال، از ایرانیان مقیم خارج از کشور برای سرمایه‌گذاری در ایران دعوت شود و در عوض، دولت نیز حداقل برای سه سال تعهد کند که اصل سرمایه یا سود حاصله را با نرخ ارز روز ورود سرمایه، محاسبه کند.» اما این بسته که با واکنش‌های متفاوتی در مجامع دولتی همراه بود، در بخش خصوصی نیز مورد توجه و استقبال قرار گرفت و نظرات متفاوتی در مورد هفت بند مشخص پیشنهادی آن مطرح شد. جمیع این نظرات البته به این نکات ختم می‌شود که مسیر رشد تولید و افزایش اشتغال تنها زمانی هموار می‌شود که «دولت، از بازار مدد گیرد؛ به این

مفهوم که اگر بازار رقابتی شود و کنترل اوضاع اقتصاد را به دست گیرد، نه تنها قیمت‌ها، فارغ از صدور بخشنامه و امریه، متعادل و تورم، کنترل می‌شود، بلکه فضای کسب و کار نیز آن قدر بهبود می‌یابد که دیگر نیازی به «قلاب انداختن به دیوار تعرفه» برای کنترل اوضاع اشتغال در بخش تولید هم نخواهد بود.» در این میان، از مدافعان این بسته، یحیی آل اسحاق، رییس اتاق بازرگانی، صنایع و معادن تهران است که پای گفت‌وگو با خبرنگار «دنیای اقتصاد» نشست.

عبور از دولت‌سالاری قیمتی اصلی درست

رییس اتاق تهران ضمن تایید اصل «افزایش قیمت‌ها بر اساس شرایط بازار رقابتی» بر این موضوع تاکید کرد که «دولت سالاری قیمتی» طی سال‌های مدیریت، گریبان‌گیر اقتصاد بوده و باید حذف شود. یحیی آل اسحاق نکته‌ای را نیز یادآور شد و آن این بود که در مواردی دولت همچنان خود را موظف به قیمت‌گذاری می‌داند، مانند قیمت‌گذاری ارزاق عمومی، اما در این موارد هم دولت باید توجه داشته باشد که راه حل ورود به این بخش، از راه بخشنامه و دستور نیست و فقط همان «عرضه و تقاضا» است که می‌تواند تعیین‌کننده قیمت‌ها باشد؛ چرا که بر منطق اقتصاد به ما می‌گوید هرچه عرضه بیشتر شود، خود به خود قیمت‌ها نیز کاهش می‌یابد و بازار تنظیم می‌شود.

بی‌پاسخ ماندن آزادسازی نرخ سود در بازار نامتعادل

نکته بعدی که رییس اتاق تهران به آن اشاره کرد، پیشنهاد «آزاد سازی نرخ بهره» بود. البته آل اسحاق در این زمینه ابتدا با لحنی آمیخته به شوخی گفت که «چون ما در ایران نرخ بهره نداریم، می‌گوییم نرخ سود!» و پس از آن، تصریح کرد: این که نرخ سود را بازار باید مشخص کند، اصلی کاملاً درست است، اما نکته اینجاست که اقتصاد ما به هزار و یک دلیل اعم از مسائل داخلی و خارجی و نوسانات حوزه تولید و بازار عرضه و تقاضا، «اقتصادی نامتعادل» است و بر این اساس نمی‌توان گفت که تمام مکانیسم تعیین نرخ سود به عرضه و تقاضا برمی‌گردد. آن طور که این کارشناس اقتصادی می‌گوید؛ در شرایط کنونی نظام پولی و مالی کشور، عوامل مختلفی چون سفته‌بازان و نوسانات بازار بورس دخالت دارد و با توجه به این دخالت‌ها، اگر تعیین نرخ سود را به بازار واگذار کنیم، قطعاً در سیاست‌های اجرایی این امر، با چالش‌های جدی مواجه خواهیم شد. بر این اساس، اگر دولت می‌خواهد همچنان تعیین‌کننده نرخ سود باشد و حاکمیت خود را در این حوزه حفظ کند، باید به گونه‌ای عرضه و تقاضا را متعادل کند تا از آن طریق، نوسانات بازار، کنترل شود، تاثیرگذاری عوامل غیرمترقبه در بازار کم شود و در مجموع، بازار متعادل شود. آل اسحاق این نکته را نیز یادآوری کرد که این امر با «دستور و امریه» محقق نمی‌شود.

پاکستان، عراق، ترکیه؛ فقط الگو، نه ملاک!

رییس اتاق بازرگانی، صنایع و معادن تهران در مورد پیشنهاد «تعیین نرخ ارز براساس متوسط قیمت خدمات و کالاهای تولیدی در سه کشور همسایه چون ترکیه، عراق و پاکستان» نیز معتقد است: اساساً نرخ ارز در پنج حوزه اصلی اعم از تولید، واردات، صادرات، مصرف و نیاز پرداخت‌های ریالی دولت (با توجه به وابستگی ۶۰ درصد بودجه به ارز) دارای اهمیت است و لذا باید نرخ ارز را به گونه‌ای تنظیم کرد که نقطه بهینه‌اش برای تمامی این پنج ضلع باشد. او ادامه داد: در مورد کشورهایی که از آنها به عنوان الگو یاد شده نیز باید توجه کرد که این کشورها صرفاً می‌توانند به عنوان الگو مد نظر قرار گیرند نه ملاک و چراغ راه تعیین نرخ ارز؛ چرا که شاخص‌های اقتصادی آنها به رغم برابری نسبی متوسط

نرخ واقعی ارز کشورمان با این کشورها، با ایران تفاوت‌های بسیار دارد، البته با توجه به اینکه مدیریت نرخ ارز همچنان به دلیل عرضه و تقاضای ارز دولتی در دست بانک مرکزی است، خود بانک مرکزی هم باید مدیریت‌کننده این مسیر باشد.

کاهش موانع تعرفه‌ای؛ به تدریج

موضوع دیگری که آل اسحاق درباره آن سخن گفت، «کاهش تعرفه‌ها با هدف رقابتی کردن قیمت‌ها» بود. تاکید او در این باره این بود که اساسا برای اینکه اقتصاد بتواند نشاط خود را حفظ کند، باید زمینه رقابت‌پذیری اقتصاد هم فراهم شود. حال بخشی از این بحث، به مدیریت تعرفه‌ها به عنوان ابزاری در دستان دولت برمی‌گردد و ابزاری که اگر درست از آن استفاده نشود و دولت نظام تعرفه‌ای خارج از تعرفه تعریف کند و حمایت‌های ویژه‌ای را برای بخش‌هایی برقرار سازد، قطعاً نتیجه مثبتی در اقتصاد نخواهد داشت. او بر این اساس، ضمن اعلام حمایت از کاهش موانع تعرفه‌ای با هدف رقابتی کردن بازار، تصریح کرد که مدیریت این کار باید به گونه‌ای باشد که «با حرکت تدریجی»، بخش تولید بتواند همزمان الزامات بهره‌وری خود اعم از تکنولوژی و دانش روز را ارتقا دهد و ضربه نخورد. او افزود: اینکه مقدار کاهش سالانه تعرفه چقدر باشد، ۲۰ درصد یا مثلاً ۱۰ درصد و این که این کاهش در چه پروسه زمانی تعریف شود را باید با دیدگاه کارشناسان جلو برد.

کنترل تورم با قبول شرایط رکود

سخنانی که آل اسحاق در مورد بند بعدی بسته پیشنهادی یعنی «کاهش نرخ رشد نقدینگی به کمتر از ۱۰ درصد با هدف کنترل نرخ تورم» مطرح کرد، این بود که «برقراری رابطه مستقیم میان حجم نقدینگی و تورم حرف کاملاً درستی است، اما نکته این است که باید با قبول شرایط رکود، تورم را کنترل کرد»، یعنی انتخاب بین رکورد و تورم یک نقطه بهینه دارد که باید آن را در نظر گرفت و این نقطه بهینه را با تنظیمات مختلفی از جمله حجم نقدینگی، متعادل کرد.

اصلاح قانون کسب و کار

نکته دیگری که رییس اتاق تهران به آن اشاره داشت، بحث «تصحیح قوانین و ایجاد شرایط بازار رقابتی» بود. او در این باره تاکید جدی بر اصلاح قانون کار داشت و عنوان کرد: ما در سال‌های پیشین، الگوها و تئوری‌های مختلفی را در اقتصاد تجربه کرده‌ایم، از اقتصاد ۱۰۰ درصد دولتی متمرکز تا اقتصاد نیمه آزاد و قوانینی هم که اکنون در کشور برقرار است، خمیرمایه‌ای از هر یک از این اقتصادها را در خود دارد. او ادامه داد: اما اکنون که می‌خواهیم به یک استراتژی مشخص برسیم، باید قوانین اقتصادی‌مان را نیز یکپارچه و اصلاح کنیم که مهم‌ترین این قوانین، همان قانون کار است؛ چرا که بهبود فضای کسب و کار قطعاً نتیجه‌ای جز افزایش اشتغال و بهبود شاخص‌های اقتصادی دیگر را در پی نخواهد داشت.

جذب سرمایه ایرانی‌های خارج‌نشین فقط با تضمین

اما بخش پایانی سخنان آل اسحاق به موضوع «جذب سرمایه‌های ایرانیان خارج از کشور برای افزایش اشتغال و بهره‌وری» مربوط بود که او در این باره گفت: ما بر اساس الزامات برنامه پنجم توسعه، باید هزار میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در کشور داشته باشیم که از این بین، ۳۰۰ میلیارد دلار سرمایه باید از منابع خارجی تامین شود. او افزود: قطعاً تحقق این امر و نیز تامین نرخ رشد ۸ درصدی اقتصاد، نیاز به ابزاری دارد که مهم‌ترین آن، جذب سرمایه‌های ایرانیان مقیم خارج از کشور است که اشتراک روحیه و فرهنگ با ایران دارند، اما این امر محقق نخواهد شد مگر با ایجاد شرایط تضمین برگشت سود سرمایه برای سرمایه‌گذاران که این تضمین را نیز باید دولت با حرکت به سمت ثبات سیاست‌گذاری‌ها به آنها بدهد.

روزنامه دنیای اقتصاد

تاریخ انتشار: ۲۰ مرداد ۱۳۹۰

دبیر کل و یک عضو هیات نمایندگان اتاق تهران با اشاره به بسته پیشنهادی تولید و اشتغال مطرح کردند

الزامات و پیش شرط‌های تحول فضای کسب و کار

نقیسه آفرین زاد - سه‌شنبه هفتم هفته رییس اتاق

بازرگانی، صنایع و معادن تهران راهکارهای اجرای بسته حمایتی تولید و اشتغال را در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» مطرح کرد که حکایت از این داشت که رشد تولید و افزایش اشتغال تنها زمانی محقق می‌شود که «اقتصاد دولت سالار» جای خود را به «اقتصاد بازار سالار» بدهد.

به این مفهوم که اگر ساز و کار «بازار رقابتی» در کشور شکل بگیرد، نه تنها قیمت‌ها، فارغ از صدور بخشنامه و امریه، متعادل و تورم، کنترل می‌شود، بلکه فضای کسب و کار نیز آن قدر بهبود می‌یابد که دیگر نیازی به قلاب انداختن به دیوارهایی چون دیوار تعرفه برای کنترل اوضاع اشتغال در بخش تولید هم نخواهد بود.

محمد مهدی راسخ، دبیرکل اتاق بازرگانی، صنایع و معادن تهران نیز با بسته تولید و اشتغال که از سوی دکتر محمد مهدی بهکیش، تدوین شده موافق است. تنها زمانی از «حالت بسته» خارج می‌شود و ابعاد مختلف آن به منصفه اجرا می‌رسد که پیش شرط بازار رقابتی روی میز کار باشد. یعنی اگر بازار رقابتی نشود و به تبع، فضای کسب و کار هم در همین وضعیت کنونی باقی بماند، هیچ امیدی به اجرایی شدن این بسته نمی‌توان داشت.

خروج هرچه سریع‌تر دولت از قیمت‌گذاری‌ها

دبیرکل اتاق تهران در گفت‌وگویی که با خبرنگار «دنیای اقتصاد» داشت، سخنانش را با تقدیر از ارائه این بسته توسط دکتر محمد مهدی بهکیش، اقتصاددان، آغاز و عنوان کرد: من به عنوان کسی که نسبتاً با دیدگاه‌های مختلف فعالان بخش خصوصی، تولید و صنعت کشور در مورد اوضاع کنونی اقتصاد آشنایی دارم، از فعالان اقتصادی، اقتصاددانان و مسوولان درخواست جدی دارم که این بسته و پیشنهادها را مورد نقد و واکاوی قرار دهند تا اگر نیاز به تغییراتی هم دارد، تغییرات لازم در آن اعمال شود و نهایتاً بتوان بسته‌ای جامع با محوریت رشد تولید و اشتغال که مورد قبول اقتصاددانان هم باشد، تدوین و برای اجرا، تقدیم دولت کرد. او سپس وارد بحث قیمت‌ها و اینکه «تعیین قیمت‌ها باید بر عهده بازار باشد و سطح عرضه و تقاضا آن را تعیین کند» شد و در این باره عنوان کرد: اساساً یکی از مخاطره‌آمیزترین بخش‌های دخالت دولت

در اقتصاد، بخش قیمت‌گذاری است که مهم‌ترین مانع رشد سرمایه‌گذاری در کشور هم محسوب می‌شود؛ چرا که طبق منطق اقتصاد، زمانی که دولت به حوزه قیمت‌گذاری ورود می‌کند، انگیزه ایجاد سرمایه‌گذاری جدید در کشور از بین می‌رود. راسخ بنابر این گفته‌های خود تاکید کرد: فشاری که هم اکنون با هدف تثبیت و کنترل قیمت‌ها در بازار اعمال می‌شود، باید به سرعت برداشته شود تا این امکان فراهم شود که در یک فضای رقابتی، واحدها بتوانند قیمت‌گذاری کنند. او ادامه داد: حال اینکه این مکانیسم چه باشد و چگونه اولویت‌بندی شود تا واحدهای پرمصرف انرژی در اولویت خروج از قیمت‌گذاری دولتی قرار گیرند، خود جای بحث دارد، اما آنچه که در مورد آن تردیدی نیست، این است که دولت به هیچ وجه نباید در قیمت‌گذاری‌ها دخالت کند و شرایط بازار و عرضه و تقاضا باید در این زمینه تعیین‌کننده باشد. آن‌طور که دبیرکل اتاق تهران می‌گوید؛ تنها در این شرایط است که با ایجاد یک بازار رقابتی، زمینه رقابت سالم و کاهش قیمت‌ها به وجود می‌آید و تجربه هم نشان داده، در صنایعی که دولت دخالت کمتری اعمال کرده، رقابت پذیری هم افزایش پیدا کرده و کیفیت محصولات بالا رفته است. او البته این نکته را نیز خاطرنشان کرد که اگر دولت می‌خواهد در شرایط بازار رقابتی باز هم ملاحظاتی را برای خود حفظ کند، باید مکانیسمی تعریف کند که در قالب آن، تشکل‌ها وارد کار شوند و با اعمال نظارت آنها، تغییر قیمت‌ها به طور منطقی انجام شود. ضمن اینکه تولیدکنندگان هم باید جنبه تعادل را در نظر بگیرند تا بخشی از هزینه‌ها را از طریق افزایش بهره‌وری جبران کنند. به اعتقاد این عضو اتاق تهران، با تحقق این شرایط است که هم فشار تثبیت قیمت بر تولیدکنندگان ادامه نمی‌یابد و هم بازار رقابتی می‌شود و با کاهش قیمت‌ها در عین افزایش کیفیت‌ها، فشار قیمتی بر مصرف‌کنندگان کاهش می‌یابد.

آزادسازی نرخ بهره؛ راهکار تعادل

نکته دیگری که راسخ به آن اشاره داشت، «آزادسازی نرخ بهره» بود. او در این مورد به پژوهش اخیر اتاق تهران در مورد راهکار متعادل‌سازی نرخ سود اشاره داشت و درباره یافته‌های این پژوهش عنوان کرد: نتایج این پژوهش نشان داد که ما بی‌شک باید به سمت آزادسازی نرخ سود حرکت کنیم؛ زیرا زمانی که بازار رقابتی باشد و عرضه بر اساس تقاضا، افزایش یابد، این نرخ تحت کنترل در خواهد آمد و متعادل خواهد شد. ضمن اینکه در فضای رقابتی حاصل از این آزادسازی، ارکان نظام پولی و مالی کشور در یک رقابت سالم برای اعطای تسهیلات با سرعت بیشتر و نرخ سود کمتر قرار خواهند گرفت. او مثالی نیز در تایید گفته‌های خود طرح کرد و آن، آغاز به کار بانک‌های خصوصی با نرخ سودهای بالا از جمله نرخ سود ۳۰ درصد بود که پس از افزایش رقبا در میدان بانک‌های خصوصی، خود به خود این نرخ در یک مکانیسم رقابتی کاهش یافت. دبیرکل اتاق تهران ادامه داد: بر این اساس، در مورد اصل آزادسازی نرخ سود هیچ ابهامی وجود ندارد؛ اما در مورد اینکه در این مکانیسم، بانک‌های خصوصی بر بانک‌های دولتی اولویت داده شوند، اعتقاد بنده بر این است که این سیستم باید یکپارچه و البته با مکانیسم نظارتی مشخص اجرا شود تا رقابت نیز بر کل بانک‌ها حاکم شود؛ چرا که تنها در این فضا است که بانک‌های دولتی خود را موظف به ارائه خدمات بهتر می‌کنند و بانک‌های خصوصی نیز به تلاش برای کاهش نرخ سود می‌پردازند.

نرخ ارز باید واقعی شود

راسخ در ادامه، در پاسخ به سطح عملی بودن موضوع «تعیین نرخ ارز براساس متوسط قیمت خدمات و کالاهای تولیدی در سه کشور ترکیه، عراق و پاکستان» به عنوان بند سوم پیشنهادی بسته حمایتی تولید و اشتغال نیز عنوان کرد: تعیین نرخ ارز بر اساس متوسط نرخ ارز این کشورها تنها یکی از الگوهای است که می‌تواند در مورد تعیین و اصلاح نرخ ارز مورد ارزیابی قرار گیرد. او افزود: حقیقت این است که نرخ فعلی ارز در کشور ما نرخ واقعی نیست و این واقعی نبودن به وابستگی نرخ ارز کنونی به درآمد حاصل از فروش نفت توسط دولت برمی‌گردد. از این رو برای اجرایی شدن هرگونه اقدام در این حوزه ابتدا باید نرخ

ارز را بدون توجه به ارزش حاصل از نفت واقعی کرد و این کار قطعا در اولویت نسبت به هر کار دیگری در حوزه نرخ ارز قرار دارد؛ چرا که متاسفانه هنوز بسیاری از مسوولان بر این باورند که نرخ ارز کنونی هیچ مشکلی ندارد و واقعی است.

در کاهش تعرفه‌ها شکی نیست

موضوع دیگری که پاسخ به آن اشاره کرد، موضوع «کاهش تعرفه‌ها برای رقابتی‌تر کردن بازار» بود. او در این باره با تأکید بر اینکه بحث متعادل کردن تعرفه‌ها یکی از مهم‌ترین مباحث اقتصادی کشور است، افزود: در حال حاضر برخی اقلام در کشور دارای تعرفه‌ای حتی بالاتر از ۹۰ درصد هستند و از سویی برخی اقلام هم از تعرفه‌های بسیار پایین برخوردارند، اما در مجموع، کشور ما به لحاظ متوسط نرخ تعرفه، جزو رتبه‌های بالا محسوب می‌شود. این عضو هیات نمایندگان اتاق تهران ادامه داد: بر این اساس در اینکه متوسط نرخ تعرفه باید کاهش یابد شکی نیست، اما واقعیت این است که کاهش تعرفه‌ها زمانی نتیجه می‌دهد که فضای کسب‌وکار کشور بهبود پیدا کرده باشد. ضمناً در مورد پیشنهاد دکتر بهکیش در مورد کاهش تعرفه‌ها در سه مرحله ۲۰ درصدی هم جای بحث وجود دارد و اینکه شیب نزولی تعرفه‌ها چگونه باید تعریف شود و برای مثال چهار مرحله ۱۵ درصدی باشد یا پنج مرحله ۱۲ درصدی، باید مورد بررسی قرار گیرد.

نقدینگی‌های تورم‌زا

بخش دیگر سخنان پاسخ به موضوع «کاهش نرخ رشد نقدینگی به کمتر از ۱۰ درصد با هدف کنترل نرخ تورم» یعنی بند پنجم بسته پیشنهادی تولید و اشتغال اختصاص داشت. دیدگاه این کارشناس اقتصادی در این باره این‌گونه است که وجود ارتباط مستقیم میان رشد نقدینگی و تورم درست است، اما باید در این زمینه نکته‌ای را تبیین کرد و آن این است که نقدینگی باید مدیریت و متعادل شود؛ چرا که اگر حجم متعادلی از نقدینگی وارد بخش تولید کشور شود، چرخ‌های تولید به حرکت درمی‌آید و آن موقع است که با افزایش عرضه، تورم هم کنترل می‌شود، اما اگر نقدینگی‌های بی‌جهت وارد این بخش شود، تورم‌زا خواهد بود و باید این نقدینگی را کنترل کرد. او ادامه داد: در هر حال از آنجا که توان فعلی بانک‌ها به دلایلی چون افزایش معوقات و غیره، پاسخگوی نیاز فعلی تولید کشور نیست، باید رشد نقدینگی را قطعا کنترل کرد.

اجرای شاخص‌های بهبود کسب‌وکار

پاسخ در ادامه به موضوع «اصلاح قوانین» اشاره کرد و با بیان اینکه مهم‌ترین قانونی که باید برای به حرکت درآوردن چرخه‌های تولید و افزایش اشتغال کشور اجرایی شود، قانون بهبود فضای کسب‌وکار است، یکی از ابعاد این قانون را حذف چرخه سنگین بوروکراسی‌های اداری در کشور ذکر کرد. این عضو هیات نمایندگان اتاق تهران با اذعان به اینکه رتبه کنونی کشور در مورد شاخص فضای کسب‌وکار در شان ایران نیست، تصریح کرد: یکی از مهم‌ترین راهکارهای بهبود فضای کسب‌وکار اجرایی کردن شاخص‌های ۱۰ گانه تبیین شده از سوی بانک اقتصاد جهانی است.

بازار رقابتی، پیش شرط جذب سرمایه

آخرین بخش سخنان دبیرکل اتاق تهران به «راهکارهای جذب سرمایه‌های ایرانیان خارج از کشور» یا بند آخر بسته پیشنهادی افزایش تولید و اشتغال مربوط بود. پاسخ پیش شرط اجرایی شدن این امر را همان بهبود فضای کسب‌وکار دانست و خاطر نشان کرد: اگر فضای کسب‌وکار کشور بهبود یابد، به خوبی می‌توان از شرایط ویژه کنونی اقتصاد دنیا و امتیازاتی که ایران در ابعاد مختلف جغرافیایی دارد، بهره‌برداری کرد تا خود به خود سرمایه‌ها به سمت داخل جذب شود. او با تأکید بر اینکه اساساً اگر حس خوبی از فضای کسب‌وکار ایران به خارج منتقل شود، دیگر نیازی به ارائه تضمین برای جذب این سرمایه‌ها نخواهد بود،

یادآوری کرد: از جمله پیش شرط‌های بهبودهای فضای کسب‌وکار، ایجاد بازار رقابتی است و بازار رقابتی ایجاد نمی‌شود، مگر با حذف دولت از چرخه قیمت‌گذاری‌ها.

افزایش قیمت تمام‌شده با نگاه به هزینه‌های مستقیم

محمد مهدی رییس زاده، عضو هیات نمایندگان اتاق تهران نیز در گفت و گو با «دنیای اقتصاد» تک تک بندهای پیشنهادی در بسته مذکور را مورد تحلیل قرار داد که اولین بند همان بند مربوط به قیمت‌ها بود. رییس‌زاده در این باره با بیان این که عوامل موثر بر قیمت تمام شده محصولات، یکی هزینه‌های مستقیم اعم از هزینه‌های مواد اولیه، حامل‌های انرژی و منابع انسانی و دیگری هزینه‌های غیرمستقیم مانند هزینه‌های اداری و مالی است، تصریح کرد: هزینه‌های مستقیم بنگاه‌ها باید از طریق افزایش قیمت تمام شده کالاها و هزینه‌های غیرمستقیم آنها باید از طریق افزایش بهره‌وری و کارایی جبران شود. او بر اساس این اصل و با توجه به اقتضات آزادسازی قیمت حامل‌های انرژی پس از هدفمندی یارانه‌ها، موافقت خود را با پیشنهاد «افزایش قیمت‌ها بر اساس شرایط بازار رقابتی و عرضه و تقاضا» عنوان کرد و در عین حال، اصل «تدریج» را مورد تأکید قرار داد و خاطرنشان کرد: اقدام شتاب زده در این حوزه، باعث افزایش تورم و نارضایتی می‌شود.

آزادسازی نرخ سود بدون تبعیض

این کارشناس اقتصادی سپس نظر موافق خود را در مورد بند دوم، یعنی «آزادسازی نرخ سود تسهیلات بانکی» نیز مطرح کرد و البته نکته مهمی را در این باره یادآور شد و آن این بود که بر خلاف نظر دکتر بهکیش در مورد اولویت بخشی به بانک‌های خصوصی در این حوزه، هیچ تفاوتی نباید در این زمینه بین بانک‌های دولتی و خصوصی قائل شد و هر گونه فرمول مدنظر در این زمینه را باید برای کل سیستم اجرایی کرد و فقط «برخورداری از منابع» را در این بخش ملاک قرار داد؛ چرا که در غیر این صورت، کارایی بانک‌های دولتی زیر سوال می‌رود. او البته با تأکید بر نقش بسیار مهم مدیریتی بانک مرکزی در این زمینه خاطرنشان کرد: وقتی صحبت از آزادسازی نرخ سود تسهیلات می‌کنیم، باید با احتیاط به آن نگاه کنیم، زیرا هنوز اطمینان مردم به سیستم بانکی نسبت به اطمینان آنها به بازار سرمایه بیشتر است. ضمن اینکه در این زمینه اختلاف دیدگاه‌هایی نیز بین بخش‌های صنعت و بازرگانی وجود دارد. بخش صنعت بیشتر دنبال کاهش نرخ سود است، اما برای بخش بازرگانی بیشتر سرعت دریافت تسهیلات مهم است تا نرخ سود و دقیقاً به همین دلیل است که سهم تسهیلات اعطایی بانک‌های خصوصی به بخش بازرگانی و خدمات بیشتر از بانک‌های دولتی است. رییس زاده در این رابطه نیز عنوان کرد که اگر قرار است آزادسازی نرخ سود یکپارچه باشد و رانتی در این حوزه ایجاد نشود، باید به تدریج به سمت آزادسازی این نرخ حرکت کرد؛ زیرا اقتصادی موفق است که در آن، «شک» کمتر باشد. ضمن این که کف و سقف نرخ‌ها نیز باید واقع‌بینانه تعیین شود.

اصلاح نرخ ارز؛ فقط با الگوی بومی

این فعال اقتصادی در ادامه در مورد پیشنهاد «آزادسازی نرخ ارز با نگاه به الگوی سه کشور همسایه یعنی ترکیه، عراق و پاکستان» نیز عنوان کرد: آزادسازی و شناور کردن نرخ ارز، اصلی درست است اما نکته اینجا است خود این سه کشور دارای اقتصادی کاملاً متفاوت با یکدیگر هستند و اساساً حجم ارقام مبادلات خارجی آنها با یکدیگر قابل مقایسه نیست. برای مثال، ترکیه کشوری با اقتصاد دارای رشد، موفق، آزاد و رقابتی است که توانسته نرخ تورم خود را از نرخ سه رقمی به نرخ تک رقمی برساند یا این که شش صفر را از پول ملی خود حذف کند بدون این که تورم حاصل، آبی در دل مردم این کشور تکان دهد، در حالی که این کشور بر خلاف ما، منابع خدادادی چندانی هم ندارد. از سوی دیگر، عراق کشوری با اقتصادی نوپا و دارای هزار و یک مشکل است و پاکستان هم به همین ترتیب.

او بر این اساس یادآوری کرد: از آنجا که در حال حاضر در کشور ما بیشترین تولیدکننده و مصرف‌کننده خود دولت است، باید با نگاه به الگوی بومی کشورمان، نرخ ارز را اصلاح کرد و آن هم فقط از طریق اقدام دولت برای تعیین نقطه بهینه نرخ ارز با همکاری خود بخش خصوصی و تعاونی میسر می‌شود. ضمناً تنها در صورت تبعیت بانک مرکزی از بازار آزاد نرخ ارز است که می‌توان بازار را رقابتی کرد. به اعتقاد رییس‌زاده، از سوی دیگر، ثبات نرخ ارز نیز بسیار مهم است؛ چرا که اگر این ثبات نباشد، بنگاه‌ها نمی‌توانند تصمیم مناسبی برای آینده اتخاذ کنند. ضمن این که با توجه به حذف یارانه‌ها، اقتصاد کشور کشتش چند شوک همزمان با هم را ندارد، بنابراین باید سیاست‌هایی چون تعیین نرخ ارز با کار کارشناسی و ثبات همراه باشد. او در عین حال افزایش نرخ ارز را مورد تأکید قرار داد و در این باره گفت: خوشبختانه مشتم بانک مرکزی هم در مورد نرخ ارز پر است و می‌تواند نوسانات را در این زمینه مدیریت کند. سایر تبعات مربوط به نرخ ارز نیز باید با راهکارهایی چون مشوق‌های صادراتی پوشش داده شود.

چاره‌ای جز کاهش تعرفه نیست

آنچه که این عضو هیات نمایندگان اتاق تهران در ادامه به آن پرداخت، بحث «کاهش تعرفه‌ها برای رقابتی کردن بازار» یا همان بند چهارم بسته پیشنهادی بود که او کاملاً نظر موافقی در این باره داشت، اما در عین حال تأکید کرد که میزان کاهش تعرفه‌ها و اینکه طبق پیشنهاد دکتر بهکیش این میزان، سالانه ۲۰ درصد باشد یا بیشتر و کمتر، این موضوع باید کارشناسی شود. رییس‌زاده البته این نکته را نیز یادآوری کرد که فقط از طریق دیوار تعرفه‌ای، نمی‌توان بازار تولید و صنعت را رقابتی کرد؛ چرا که تعرفه برای یک گذر زمانی راهگشاست و صرفاً قرص مسکن است. اما در هر حال تعرفه‌ها را باید به صورت تدریجی کاهش داد، تا همزمان با کاهش تعرفه‌ها، بنگاه‌ها بتوانند بهره‌وری خود را هم افزایش دهند و بدون حمایت تعرفه‌ای روی پای خود بایستند. او ادامه داد: از سوی دیگر، بخش دیگر اهمیت کاهش تعرفه‌ها به پیوستن ایران به WTO برمی‌گردد که بر اساس قوانین این سازمان، ایران چاره‌ای جز کاهش موانع تعرفه‌ای ندارد.

افزایش مالیات فقط برای خدمات

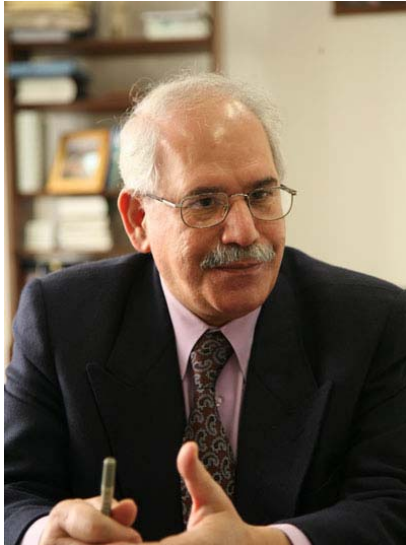
این فعال اقتصادی در ادامه پیشنهاد پنجم یعنی «کنترل نرخ تورم از طریق افزایش مالیات‌ها و جذب منابع ایرانیان خارج از کشور» را مورد اشاره قرار داد و در این باره گفت: در مورد افزایش مالیات‌ها، ما بیشتر موافق تسهیل روند اخذ مالیات یعنی کاهش مراجعات حضوری و شفاف‌سازی مراحل اخذ مالیات هستیم تا افزایش آن؛ زیرا افزایش مالیات فقط در مورد خدمات غیرمولد و درآمدهای اتفاقی جواب می‌دهد نه در حوزه کارآفرینی، چرا که تنها از این طریق می‌توان سوداگران را مجبور کرد که منابع خود را به سمت اشتغال و افزایش تولید سوق دهند. او افزود: در مورد جذب سرمایه‌های ایرانیان خارج از کشور نیز باید گفت که سازمان سرمایه‌گذاری خارجی قدم‌های مطلوبی در این زمینه برداشته است، زیرا در صورت جذب درصدی از این منابع، ما دیگر نیازمند جذب منابع خارجی نیستیم؛ اما آنچه در این رابطه مهم است، ایجاد ثبات سیاسی و شرایط تضمین برگشت سود سرمایه برای سرمایه‌گذاران است که در این باره باید نقش مهم کارآفرینان و سرمایه‌گذاران را برای مسوولان امر بیشتر تبیین کرد.

تصحیح قانون کار و تامین اجتماعی

این فعال بخش خصوصی همچنین در مورد بند مربوط به تصحیح قوانین در بسته پیشنهادی تولید و اشتغال نیز عنوان کرد: در این بخش، اصلاح قانون کار و تامین اجتماعی بسیار مهم است تا هم فضای کار برای کارگر و هم مدیریت این فضا برای کارفرما تسهیل شود.

سایت خبر آن لاین

تاریخ انتشار: ۲۸ مرداد ۱۳۹۰

چند نکته در باب بسته پیشنهادی اقتصاددان برجسته ایرانی

مسعود دانشمند

هفته گذشته بسته پیشنهادی برای افزایش تولید و اشتغال توسط دکتر محمد مهدی بهکیش، اقتصاد دان برجسته ایرانی انتشار پیدا کرد. پیشنهادات مطرح شده توسط دکتر بهکیش در این معضل اقتصادی در مجموع پیشنهاد خوبی است و زوایای مختلف بحران اقتصادی ما را در این بسته پیشنهادی ملاحظه کرده اند و نکته مثبت پیشنهادات وی این است که تنها به انتقاد نپرداختند بلکه راه حل را در قالب یک بسته ارائه داده اند.

اولین بحثی که در این پیشنهاد ذکر شده این است علی رغم هدفمند شدن یارانه ها قیمت گذاریهایی که توسط دولت انجام می شود به توسعه تولید کمک نمی کند و باید اجازه دهند که مکانیزم رقابتی بازار، قیمتها را تعیین کند که اگر این امکان بوجود آید که حتما پیشرفت هایی را هم به دنبال دارد، قطعاً امکان سرمایه گذاری، توسعه پیدا می کند در غیر این صورت با قیمت گذاری های دولتی که مبانی آن اصلاً روشن نیست؛ بنابراین در این صورت کسانی که به تولید اشتغال دارند احساس اطمینان به تولید شان ندارند و دسته‌ای هم قصد وارد شدن به عرصه سرمایه گذاری برای تولید دارند، به دلیل اینکه قیمت توزیع کالا و خدماتشان تحت تاثیر شرایط دیگر قرار می گیرد سعی می کنند وارد این عرصه نشوند؛ بنابراین یکی از بحثهای عمده این طرح، قیمت گذاری به صورت رقابتی باشد نه به صورت دستوری و تعیین شده دولتی.

نرخ بهره بانکی به عنوان یکی از عوامل موثر در قیمت تمام شده تولید کالا و خدمات، باید به گونه‌ای باشد که هم نظام بانکی بتواند فعالیت کند و هم نرخ بهره برای کسانی که از خدمات بانکی استفاده می کنند به گونه‌ای باشد که در قیمت تمام شده کالا بتوانند وضعیت رقابتی را حفظ کنند.

اگر دولت تصمیم بگیرد که نرخ بهره بانکی را پایین آورد و در مقابل؛ بانک ها از دادن تسهیلات به مشتریان خودداری کنند این خود یک معضل است و باید نرخ بهره را مدیریت کرد و در این مدیریت جریان سرمایه گذاری به سمت تولید توسعه پیدا خواهد کرد. باید به پیشنهاد مطرح شده درباره نرخ ارز نیز اشاره کرد. در هر شرایطی نرخ ارز باید رقابتی باشد.

به این مفهوم که نرخ ارز باید به گونه‌ای باشد که بر اساس تولید کالا و خدمات با توجه به نرخ ارز در کشورهای همسایه بوده و بانک مرکزی و دولت هم در این راستا نرخ را یک جانبه تعیین نکنند.

بحث دیگر تعرفه‌های گمرکی است که این تعرفه‌ها باید برمبنای تولید ملی تعریف شود نه بر مبنای اینکه می‌خواهیم کالایی را ارزان به دست مصرف‌کننده برسانیم، اگر ما دائماً نرخ تعرفه‌های گمرکی را پایین بگیریم طبیعتاً توانی برای تولید ملی باقی نمی‌ماند و باید پایه و اساس تعیین تعرفه‌ها برمبنای تولید باشد و که بر آن مبنا تعرفه را تعیین کنیم.

از سوی دیگر موضوع تورم را نمی‌توان نادیده گرفت. دولت اگر ارزش حاصل از صادرات نفت را با قیمت مشخص در اختیار بانک مرکزی می‌گذارد بانک مرکزی هم این مقدار ارزش را برداشته و معادلش اسکناس چاپ می‌کند؛ در طی این سال‌ها مشاهده شده که دائماً ذخیره ارزش خارجی ما بالا رفته و متناسب با آن نقدینگی هم بالا رفته است اما اگر بتوانیم زمینه‌های مصرف‌ارزی که دولت از محل فروش نفت در اختیار بانک مرکزی قرار می‌دهد را پیدا کنیم این مسئله کم‌کم حل می‌شود و موجب افزایش نقدینگی نخواهد شد چون ارزش به بازار تولید می‌آید و از سوی دیگر اگر ما بحث خرید دین را مطرح کنیم همه این اتفاقات باعث می‌شود که حجم نقدینگی کاهش پیدا کند که طبیعتاً کاهش حجم تورم را در پی دارد و همچنین اگر اشتغال و تولید در جامعه رونق داشته باشد طبیعتاً تورم را پایین می‌آورد.

نکته دیگر مطرح شده تصحیح قوانین در جهت حمایت از تولید ملی است؛ قوانین باید به گونه‌ای اطلاق شود که ما تمام محور و هدف تصمیم‌گیری‌هایمان به سمت تولید و اشتغال ملی و کاهش نرخ تورم و همچنین شکوفایی داخلی باشد.

نکته آخر بحث سرمایه‌گذاری خارجی است که به عقیده من وابسته به عوامل قبلی که ذکر شد مانند ثبات نرخ ارز، قیمت‌های رقابتی و نبود دخالت دولت در این رابطه و در مجموع این‌طور بیان می‌کنم که سرمایه‌گذاری خارجی که باید در جامعه اتفاق بیافتد؛ در نتیجه این سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال بوجود می‌آید و خودبه‌خود به هم کمک می‌کنند که تورم کاهش یافته و بحث قیمت‌های رقابتی در بازار بوجود بیاید و در نهایت اگر همه این بحث‌ها در کنار هم دیده شوند می‌توانند در اقتصاد ملی ما اثر گذار باشند به عقیده من بحث‌های خوبی پیشنهاد کردند اگر توجه ویژه‌ای به آن‌ها شود می‌تواند به عنوان یک نقطه عطف و اثر گذار در اقتصاد ملی باشد.

متن گفتگوی رادیویی برنامه نمودار با دکتر بهکیش

روزنامه دنیای اقتصاد

تاریخ انتشار: ۲۹ مرداد ۱۳۹۰

تشریح ابعاد مختلف بسته پیشنهادی «افزایش تولید و اشتغال» از زبان طراح بسته

دکتر بهکیش: مسوولان مسابقه رقابتی تر شدن را راه‌یاندازند

گروه بازرگانی - حدود ۱۰ روز قبل، دکتر محمد مهدی بهکیش، رییس کمیته ایرانی اتاق

بازرگانی بین‌المللی و اقتصاددان برجسته ایرانی، بسته‌ای پیشنهادی با محوریت «افزایش تولید و اشتغال» ارائه کرد که انتشار هفت بند اصلی آن در روزنامه «دنیای اقتصاد»، واکنش‌ها و تحلیل‌های متفاوتی را از سوی فعالان اقتصادی و تحلیل‌گران بخش خصوصی برانگیخت.

بسته‌ای جامع دال بر اینکه «اساساً اگر می‌خواهیم اقتصادی توسعه یافته بر مبنای تولید پررونق و فضایی پویا در حوزه کسب‌وکار» داشته باشیم، چاره‌ای نداریم جز اینکه نوک پیکان اقتصادمان را به سمت «بازار رقابتی» بگیریم و بگذاریم که این بازار با تمام اقتضائاتش، هادی مسیر اقتصاد باشد.

مسیری که باید از هفت خوان «آزادسازی قیمت‌ها و عبور از دولت سالاری قیمتی»، «آزادسازی نرخ سود به شرط ایجاد بازاری متعادل»، «تعیین نرخ ارز بر اساس بازار رقابتی با کشورهای دارای متوسط نرخ ارز مشابه»، «کاهش موانع تعرفه‌ای برای رقابتی‌تر کردن تولید»، «کنترل تورم با ابزار کاهش نقدینگی»، «اصلاح قانون کسب‌وکار» و «رشد سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی» بگذرد.

توضیح هرچه بیشتر عامل پشتیبانی کننده گذر از این مسیر، یعنی «ایجاد بازار رقابتی» که به نوعی، پیش شرط اصلی هر هفت بند مذکور هم به شمار می‌رود، بهانه‌ای شد تا برنامه تحلیلی «نمودار»، چهارشنبه شب، میزبان طراح بسته پیشنهادی تولید و اشتغال باشد. دکتر بهکیش البته ضمن پرداختن به بسته پیشنهادی خود در این برنامه، در پاسخ به پرسش‌های مختلف، ابعاد بیشتری از وضعیت کنونی اقتصاد را نیز مورد تحلیل قرار داد.

نمودار: با توجه به اینکه بسته تولید و اشتغال پیشنهادی شما عمدتاً معطوف به وضعیت بیکاری و بحران‌های اشتغال در کشور است، جنابعالی نرخ بیکاری کنونی کشور را چقدر ارزیابی می‌کنید...

بینید ما کارشناسان مجبور هستیم به آمار رسمی اتکا کنیم. آمار رسمی میزان بیکاری در کشور را در حال حاضر، ۱۱ تا ۱۲ درصد اعلام می‌کنند که متأسفانه در میان افراد تحصیل کرده، این رقم بسیار بالا است. البته یکی از مشکلات در این زمینه این است که آمارها به روز نیستند و آمار دقیق در اختیار کارشناسان قرار نمی‌گیرد؛ در نتیجه ما کارشناسان، نمی‌توانیم تحلیل خود را به طور دقیق ارائه دهیم.

نمودار: اساساً به اعتقاد شما، مشکلات اساسی گریبان‌گیر بخش تولید کشور چیست؟

در حال حاضر مشکلات زیادی دست و پاگیر بنگاه‌های تولیدی است، اما در مجموع، مشکل اساسی کنونی، «رقابتی نبودن اقتصاد کشور» در ابعاد مختلف اعم از سیستم بانکی و بخش تولید است. از سوی دیگر، موضوع تعرفه‌ها هم به افزایش قیمت‌ها و ضعیف شدن برخی صنایع دامن زده است. یعنی برای مثال، صنایعی مانند صنعت خودرو که ۹۰ درصد تعرفه دارد، می‌توانند کالای خود را به ۲ برابر قیمت در بازار بفروشند، اما صنایعی چون صنایع کشاورزی، تعرفه صفر دارند و از این رو، صرفاً باید کالای خود را به قیمت بین‌المللی بفروشند. این گونه است که اکنون تمام باغات میوه ما خشک شده است. چرا؟!

نمودار: یعنی شما بر خلاف بند چهارم بسته پیشنهادی خود مبنی بر ضرورت کاهش تعرفه‌ها، موافق تعرفه‌بندی و دیوار تعرفه‌ای هستید؟

خیر. اساساً برای رقابتی‌تر شدن بازار، تعرفه‌ها باید کاهش پیدا کند؛ چرا که اگر بستر رقابت ایجاد شود، آن وقت کارخانه‌ها هم با هم رقابت می‌کنند و این گونه، تورم هم کاهش پیدا می‌کند، اما از این موضوع هم نباید غافل شد که تعرفه باید یکسان و در واقع متعادل باشد و بر این اساس، متعادل نبودن تعرفه‌ها است که مورد مخالفت ما کارشناسان است.

نمودار: از بازار رقابتی و آثار مثبت آن بیشتر سخن می‌گویید ...

برای توضیح بیشتر این موضوع به وضعیت اقتصادی غرب و ثبات دو رقمی تورم در این حوزه از حدود ۳۰ سال قبل تاکنون اشاره می‌کنم. این ثبات از اینجا حاصل شده که اساساً در غرب، کسی در بازار رقابتی، قیمت‌ها را بالا نمی‌برد. اگر این مکانیسم در ایران هم اجرا شود، بنگاه‌هایی که خوب کار می‌کنند و کیفیت بهتر در ازای قیمت کمتر ارائه می‌دهند، خود به خود تشویق می‌شوند و از این طریق، آن دسته از بنگاه‌هایی که کمتر کار می‌کنند و خدمات بد ارائه می‌دهند، خود به خود از دور خارج می‌شوند؛ این یعنی بازار رقابتی.

نمودار: اساساً در حمایت از بخش تولید و اشتغال، چه موارد عمده‌ای را باید مد نظر قرار داد؟

من در بسته پیشنهادی تولید و اشتغال، هفت بند پیشنهادی داشتم که عملاً حداقل‌هایی هستند که می‌توان برای رونق تولید و اشتغال متصور بود.

* پیشنهاد اول این بود که قیمت‌گذاری کالاها از اختیار دولت خارج و به سمت رقابتی شدن پیش برود. به این شکل که به بنگاه‌های تولیدی اجازه داد شود تا از یک سو، هزینه‌های افزایش قیمت انرژی را در قیمت تمام شده خود لحاظ کنند و از سوی دیگر، در کاهش هزینه انرژی، اجازه سرمایه‌گذاری داشته باشند. البته باید در آزادسازی قیمت‌ها به میزان انرژی بری تولید و نرخ بهره و سود بانکی هم توجه شود.

* در بند دوم این بسته من پیشنهاد دادم که به منظور جذب منابع سرمایه‌گذاری در ارتقای تکنولوژی تولید و همچنین ایجاد اشتغال و گسترش تولیدات صادرات‌گرا و البته جلوگیری از مشکلاتی چون وام‌های معوق، نرخ بهره آزادسازی شود که این کار می‌تواند در مرحله اول در بانک‌های خصوصی به کار گرفته شود و به تدریج در تمام نظام بانکی کشور.

* پیشنهاد سوم بنده به تعیین مکانیزمی برای نرخ ارز معطوف بود. من برای نرخ ارز یک مکانیزم محاسبه پیشنهاد کردم که بر کنترل نقدینگی متمرکز است و مفهوم آن تعیین این نرخ بر اساس متوسط نرخ ارز کشورهایی است که دارای مشابهت نسبی با ما در این بخش هستند.

* در بند چهارم بنده پیشنهادی در مورد تعرفه‌گذاری‌ها داشتیم؛ باید توجه کنیم که رقابتی کردن قیمت‌ها بدون توجه به تعرفه‌ها امکان‌پذیر نیست و باید این تعرفه‌ها را متعادل کرد.

* پیشنهاد پنجم من در مورد نحوه کنترل نرخ تورم بود که به نظر من این امر در گرو کنترل رشد نقدینگی است. بنابراین باید در مکانیزمی با توجه به این موضوع نرخ تورم را نیز کنترل کنیم.

* پیشنهاد ششم، جذب سرمایه‌گذاری‌ها است؛ ایرانی‌هایی که آن سوی مرزها هستند، بسیار علاقه‌مند سرمایه‌گذاری در ایران‌اند؛ اما نگران از دست رفتن سرمایه خود نیز هستند، بنابراین ما باید به آنها تضمین لازم را برای جذب سرمایه‌هایشان بدهیم.

* در خاتمه، در کنار همه این عوامل، بند هفتم یعنی اصلاح قوانین لازم نیز باید مد نظر واقع شود.

نمودار: اخیراً رییس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی از تصویب بیمه بیکاری برای جوانان خبر داد؛ به این معنا که برای جوانانی که مدرک دارند اما کار ندارند برای یک بازه زمانی بیمه بیکاری پرداخت می‌شود، دیدگاه شما در مورد پرداخت حقوق بیکاری به جوانان چگونه است؟

به نظر من باید به جوانان در مرحله نخست، آموزش درست ارائه دهیم، یعنی اگر پول بیمه بیکاری را بدهیم و برای جوانان سیستم‌های آموزشی ارزان ایجاد کنیم، کارآیی خیلی بیشتری خواهد داشت.

اساساً بیمه بیکاری باید به آنهایی که مشغول به کار هستند و به هر دلیلی بیکار می‌شوند، تعلق گیرد، به این شکل که ۹ ماه تا یک سال این بیمه ادامه یابد، اما مهم‌تر از آن دوره‌های آموزشی است که دولت باید برای این افراد در نظر بگیرد؛ زیرا کسی که بیکار شده، حتماً از نظر آموزشی و تخصصی مشکلی داشته است. افزون بر این، وقتی کارخانه‌ای نیروی خود را بیکار می‌کند، دولت باید اقدام به مطالعه و بررسی مشکلات زمینه‌ای آن کارخانه بکند و در عین حال، این اجازه را به کارخانه بدهد که اگر کارگر یا مهندسی را نمی‌خواهد، او را آزاد کند. لذا نباید کارفرما را در این زمینه‌ها تنبیه کرد؛ چرا که کارخانه باید مختار باشد که بهترین نیروها را انتخاب کند. این دولت است که باید بهترین نیروها را تربیت کند تا همه کار داشته باشند.

نمودار: در خاتمه چه تحلیلی از آثار اجرایی شدن بسته پیشنهادی تولید و اشتغال دارید؟

پاسخ به این پرسش در ادامه سخنان قبلی من در مورد اشتغال جوانان است. به واقع اگر بسته پیشنهادی که من تدوین کرده‌ام، عملی شود، خیلی زود شاهد بازگشایی کارخانه‌های جدید و در نتیجه فرصت‌های شغلی جدید خواهیم بود. نکته بسیار مهمی که می‌خواهم مطرح کنم این است که ما نمی‌توانیم یک گوشه اقتصاد را بگیریم و درست کنیم و به سایر جنبه‌های آن کاری نداشته باشیم. اقتصاد دقیقاً مانند بادکنکی می‌ماند که اگر یک گوشه آن را بدون توجه به گوشه دیگر فشار دهیم، منجر به انفجار می‌شود، درست به همین دلیل موفق نخواهیم بود، اگر به نرخ بهره و نرخ ارز توجه کنیم، اما از بخش سرمایه‌گذاری غافل شویم. اقتصاد یک زنجیره به هم پیوسته است. بنابراین پیشنهاد من این است که بالاخره یک روزی و در یک جایی، مسوولان مملکت بنشینند و مسابقه رقابتی شدن را راه بیاندازند تا جوانان انگیزه پیدا کنند، البته جوانان بدون سرمایه نمی‌توانند کاری از پیش ببرند، بنابراین باید راه‌های ورود سرمایه باز شود؛ در آن صورت جوانان به سمت اشتغال می‌روند و خود را برای ورود به بازارهای جهانی آماده می‌کنند.